

מאוצרות הפרשה

הפחות טוב- עליו יש לו עולם הבא, כי הוא ראשית אוננו, לו משפט הבכורה - עליו הוא מקבל את העולם הבא, עליו עיקר השכר!!

לא תחרש בשור ובחמר יחדו (כב, י) כתב האבן עזרא בטעם מצווה זו, וז"ל: "השם חמל על כל מעשיו. כי אין כח החמור כח השור", עכ"ל. והיינו שזה גורם לחמור שיצטרך לעמול מעבר לכוחותיו.

אומר הגר"א דיסקין: ומכאן יש מוסר השכל לאותם ההורים המשתדלים בכח להכניס את בנם לישיבה "חשובה", שיש בה תלמידים "בעלי כשרונות" והבן שלהם יצטרך להתאמץ מעבר לכוחותיו, כדי שלא ירגיש נחות מחבריו, ובסוף הוא עלול חלילה להשבר ולהתרוסק, רח"ל. והרי הקב"ה חמל אפילו על החמור, שלא להטיל עליו להתמודד עם השור שכוחו רב משלו. ק"ו על אחת כמה וכמה, שאנו צריכים לחוס על בנינו היקרים, שלא להכניס אותם לצער הזה בשנים היקרות ביותר שלהם, להתמודד עם חברים שעולים עליהם בכשרונותיהם, ואם ההורים היו חושבים באמת ובתמים על טובותיו ועתידו של בנם, היו דואגים שילמד בישיבה שמתאימה לו לפי כוחותיו וכישרונותיו, ושם יעשה חיל בלימודו, וילמד בס"ד ברוגע ובשמחה.

וכסית את צאתך (כג, יד) בשלמא אם הדברים אמורים בסתם מחנה נחא, אבל להמפרשים שהדברים מסובים אל מחנה ישראל במדבר, קשה הלא המן היה נבלע באבריהם? וז"ל שזה היה במדבר ממה שהיו קונים מתגרי או"ה. ובעירובין נ"ה אמרו חז"ל, שב"י לא היו נפנים לא לפני המחנה ולא מן הצדדים, אלא מאחוריו, ומזה נראה שהיו נפנים גם במדבר, אבל מכיון שמצות "וכסית את צאתך" היתה נוהגת גם במדבר, למה המתין משה להודיע לישראל מזה רק בסוף ימיו? וז"ל שבני ישראל התחילו לקנות אצל תגרי או"ה רק כשנתקרבו לשוב, היינו בסוף ימיו של משה, ואז צוה אותם על זה. (אזנים לתורה)

כי יקח איש אשה חדשה (כד, ה) שח המשגיח הגר"ח מיישקובסקי שליט"א: סיפר לי רבי אלעזר ברונר איש החינוך ורב פעלים לחסד הוא זכה להסיע הרבה את הרבנית קניבסקי ע"ה. פעם הוא נסע עמה לבית אביה מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, ושם בבית - סיפר לו אחד האחים שעל המיטה הזו ישבה האחות הגדולה בת שבע בשעת בוקר מוקדמת, ולפני שהיא הלכה לעבודה [היא הייתה מאד כשרונית והיא עבדה אצל רואה חשבון], היא אמרה תהילים בבכיות, ורק אחר כך היא הלכה לעבודה. בחזור - הוא סיפר לה מה שאומרים עליה... היא לא הבינה מה הוא עושה מזה עסק... ואמרה לו, אם אחד יש לו חולה בבית והוא בוכה בתפילה ב"רפאנו" זה אומר שהוא צדיק?... זה טבעי! גם אני, הלכתי לעבוד אצל רואה חשבון שהוא לא בן תורה, באו לשמה כל הגבירים, אם אני רואה ככה זה עלול להשפיע, למה שאני ארצה להינשא לבן תורה כמו רבי חיים?... אם כן זו סכנת חיים!!! אז בכיתי כל יום שאני ח"ו לא אהיה חולה, שאחזיק מעמד וארצה רק את רבי חיים, זה טבעי.

כי תקצר קצירך בשדך ושכחת עמר בשדה לא תשוב לקחתו (כד, יט) הרב חיד"א שאל פעם את תלמידיו: איזוהי המצוה היחידה בתורה, שאם אמר עליה "לשם יחוד" קודם המצוה - לא זכה לקיימה? תמיהו התלמידים ולא ידעו מהי המצוה הזאת, שהרי על כל המצוות ראוי לומר תחילה "לשם יחוד". אמר להם הרב חיד"א: זאת מצות שכחה, שהרי רק על ידי השכחה יכול אדם לזכות לקימה, ואי אפשר לקימה בכונה תחלה.

רבותי יש לי שתי בשורות לומר לכם האחת פחות טובה, והשניה בשורה טובה

לא ישכח אותו היום בו סימן הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי זצ"ל לקראת סיום תפילת ערבית, כי הוא רוצה לומר דבר מה לבחורים. עיצומו של חודש אלול היה, ורבי ברוך מרדכי סימן כי הוא חפץ לומר דבר מה, בני הישיבה הצטופפו במעגל סביב מקומו, והוא אמר: רבותי יש לי שתי בשורות לומר לכם, האחת פחות טובה, והשניה בשורה טובה, ולאחר שתיקה משמעותית, אמר, **הבשורה הפחות טובה היא, וכאן הרעים בקולו - כבר חלפו עברו עלינו שבועיים של אלול!!!, והבשורה היותר טובה היא - עדיין נשארו לנו שבועיים של אלול, תנצלו אותם..**

בספר היראה (סוף הספר) כותב רבינו יונה, משנכנס אלול עד מוצאי יום הכיפורים יהא חרד וירא מאימת הדין. בתקופה זו על האדם להיות ירא וחרד מאימת הדין, וזו עבודת חודש אלול - היראה. "הימים הנוראים" - במורא שמים.

ובמשנה ברורה ר"ס תקפ"ד הביא שעל ידי שאדם מתעורר ליראה ופחד מהדין, גורם שהקב"ה ידון אותו ברחמים. חז"ל אמרו (ע"ז ג:) שהקב"ה מתיישב על כסא דין ואחר כך עובר לכסא רחמים. הקשה ר' איצל (כוכבי אור נח), אם עתיד לעבור לכסא רחמים, מדוע מתיישב תחילה על כסא דין? אלא שבאמת יש גם דין - כמה רחמים יהיו במשפט של כל אחד ואחד. והדין הזה נקבע לפי הפחד והחרדה שיש לאדם מהמשפט. ומדמה את הדבר למי שיש לו נער ועשה מעשה שאינו הגון, אם יבוא אביו וימצא כי הנער נתמלא פחד וחרדה מאימת אביו שלא יענשו קשה, ירחם עליו, מה שאין כן אם יראה כי אין לבן שום פחד, יתמלא עליו חימה וכעס יותר. וכן הדבר, אם האדם יכניע שכלו לצייר לפניו אימת הדין, ולהיות מלא פחד ורעדה, יפיק רצון מבעל הרחמים שישפוט אותו בשיעור מרובה של רחמים.

ולקחת לך לאשה (כא, י) וברש"י לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע. מקשים העולם שלכאורה תבת 'לא' ותבת 'אלא' מיותר, כי ניתן לכתוב: דברה תורה כנגד יצר הרע. וכתב החנוכה התורה לפרש על פי הגמרא ביבמות (סג.) שרוב חייא למרות שאשתו היתה מצערת אותו היה קונה לה מתנות, והשיב לדודו רב ששאלו על כך, ואמר: וכי לא די שמגדלת את בנינו אלא גם מצלת אותנו מן החטא. נמצא שהאשה מועלת לנו לשני דברים: לגדל הבנים, וגם להציל מן החטא. והנה ביפת תאר שסופה שתלד בן סורר ומורה אם כן יפת תואר אינה מועלת אלא לדבר אחד דהינו להציל מן החטא, וזה שפירש"י לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע, כי יפת תאר אינה מועלת לגדל בנים הגונים, רק כנגד יצר הרע לחוד.

כי את... בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים (כא, יז) שח אחד המחנכים: בכל כיתה יש ילד שהוא בגדר 'בן השנואה' ועליו אומרת לנו התורה שיש להעדיף אותו ולפרגן לו, "כי את... בן השנואה יכיר, לתת לו פי שנים" וכיצד עושים את זה? "בכל אשר ימצא לו" בכל מידה ודבר הכי קטן שהוא עושה תפרגן לו עליו - **פי שנים**.

ולמה להעדיף אותו כל כך? "כי הוא ראשית אוננו, לו משפט הבכורה". מרן הגר"א"ל שטינמן צוק"ל היה אומר שיש ג' סוגי תלמידים בכיתה: המוצלח - העולם הזה של הרביה. הבינוני - עליו הוא מקבל משכורת.

'לאחת השכונות הגיעו כמה משאיות ואוטובוס שהריק מקרבו עשרות פועלים. הם התמקמו עם חלקי מנוף בשטח ריק, במטרה להקים שם מנוף. הפועלים עבדו במרץ במשך חודש שלם כדי להקים את המנוף. כל בר דעת מבין שאם מקימים מנוף גדול כל כך, בוודאי שהולכים להקים כאן בניין ענק, שאם לא כך, בשביל מה השקיעו כאן עבודה רבה כל כך רק כדי להקים את המנוף?!'. 'ביום שהושלמה בניית המנוף, והמנוף התחיל בפעולה, התאספו תושבי השכונה, גדולים כקטנים, סקרנים לראות מה ירים המנוף ולשם מה הוקם. לפתע, הם רואים משאית מתקרבת, עוצרת ומריקה מקרבה שקית עם מעט ממתקים, קצת חד פעמי ועוד כמה צעצועים. המנוף מרים את החבילה בתנופה מרשימה ו - מניח את השקיות בחלון הבית הסמוך, וזהו! סיים את הפעולה. שוב הגיעו לשטח המשאיות והפועלים, פירקו את המנוף הרים והכל חזר למקומו כמו שהיה. צחוק גדול פרץ בשכונה, בשביל זה טרח בעל הבית כל כך והשקיע סכומי כסף גבוהים ואנרגיות מרובות כל כך?! בשביל להרים שקיות נבובות?! אבל יותר ממה שצחקו עליו, ריחמו עליו: לבטח יצא בעל הבית מדעתו..."

נו, זה משל שלא היה ולא נברא. כל אחד מבין שהדבר לא יכול לקרות, אבל הבה ניזהר לבל נגיע אנו למצב הזה... הימים הנוראים הבאים עלינו לטובה, הם 'נוראים' כפשוטם, לא רק נוראים מלשון מורא, אם כי גם זה נכון, הם ימים שיש בהם פחד הדין, אבל הם נוראים בעיקר במובן של 'נורא גדול', 'נורא מפחיד'. כשרוצים לתאר משהו גדול במיוחד, משתמשים בביטוי 'נורא'. ימים אלו הנם ימים נוראים בגדלותם. הימים אלו הם מנוף גדול, שכל אחד יכול לבנות בעזרתו בנין חדש לעצמו. הוא יכול פשוט לבנות את עצמו מחדש! אך יש להיזהר שלאחר שיפרקו את המנוף הגדול הזה, לא נישאר עם שקית עלובה, אלא באמת ננצלם כדי לבנות את הבניין.

וממנוף למנוף - נזכיר את שסיפר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל: באחד הימים הובא קרוואן חדש לעיר אופקים. הקרוואן גדול הממדים, אשר נועד לשמש כבית כנסת, הובא על גבי משאית ענקית. מנוף ענק הובא למקום כדי להוריד את הקרוואן מהמשאית ולהניחו במקום המיועד. כשזרוע המנוף היתה באוויר בעוד הקרוואן תלוי עליה, עמדו כל הילדים מסביב והסתכלו איך המנוף מרים כזה קרוואן גדול. לפתע, הבחין אחד הפועלים כי יש צורך ליישר מעט את הקרוואן. אחד הפועלים אחז בזווית הקרוואן, סובב אותו ויישר אותו, וכך נחת הקרוואן על הקרקע בצורה ישרה ובזווית המדויקת. באחד הימים שח אחד מתושבי השכונה ואמר לחברו: אולי עדיף היה שהקרוואן יעמוד בזווית קצת אחרת? כשבנו, שעמד בסמוך, שמע את השיחה, אמר לאביו 'מה הבעיה, אבא?! בוא נסובב את הקרוואן!' - 'מה אתה שח', אמר לו אביו, 'הקרוואן שוקל טון, אפילו אם כל המתפללים ידחפו יחד את הקרוואן - הוא לא יזוז ממקומו'. השיב לו הבן: 'אבא, בעיניי ראיתי איך אחד הפועלים לבדו סובב את הקרוואן!' 'בני', אמר לו האב, 'כל זמן שהקרוואן עמד על מנוף, כל אחד יכול היה לסובבו וליישר אותו, לשנות זווית, אבל ברגע שהקרוואן הורד על הקרקע והמנוף ניתק עצמו ממנו, זהו, אי אפשר להזיזו...' היה אומר רבי שמשון: "כל השנה אפשר לשנות דברים, ללמוד טוב יותר, להתפלל טוב יותר, עצלן יוכל להזדרז קצת, אבל מהפכות, שינוי מן הקצה לקצה, מאד קשה! אך ימים אלו, ימי חודש אלול, הם כמו מנוף. כמו שכאשר המנוף הרים את הקרוואן - כל אחד יכול ליישר אותו, גם אם הוא שוקל טון, כך גם בימים אלו 'המנוף נמצא בשטח', הקב"ה מרומם כל אחד למעלה ואפשר לעשות מהפכות, אפשר לשנות את הטבע לגמרי! בחור חלש יכול להפוך פתאום למתמיד עצום, עצלן יכול להפוך לזריז, אפשר להזיז דברים שאי אפשר להזיזם בכל השנה. ברגע שימים אלו יעברו, זהו. זה הבניין שבנית. מעתה תצטרך לעמול רבות כדי לשנות דברים'. חשוב לדעת שלא להיות 'מסתפק במועט', לא לבקש לצאת מימים אלו עם שקיות ריקות של צעצועים מדומים, אלא ללכת בגדול, לבקש דברים גדולים, עם כל המושגים של גדלות! (הרב א. הכהן - יתד נאמן)

פינת ההלכה

להחליף נורה בחדר מדרגות ביום שישי, כשיש שכנים שעדיין אינם שומרים תורה ומצוות

שאלה: אני ועד בית בבנין שלנו, בבנין שלנו יש גם שכנים שעדיין אינם שומרי תורה ומצוות, ביום שישי אחת הנורות שבחדר המדרגות נשרפה ואני צריך להחליפה. שאלתי היא, האם ראוי להחליף את הנורה בערב שבת, כי זה תפקידי, או שמא עדיף שלא אחליף את הנורה כעת, אלא אמתין למוצאי שבת, שהרי אם אחליף כעת את הנורה, אני גורם שהשכן שאינו שומר תורה ומצוות ומדליק את הנורות ידליק נורה נוספת בשבת? **תשובה:** בוודאי שהחשכון צודק, ולא יחליף את הנורה ביום שישי, וגדולה מזו מבואר בשו"ע (או"ח סי' שכח ס"ט) שאם צריך לקטוף לחולה שיש בו סכנה שני תאנים בשבת, ויש שני תאנים בעוקץ אחד, או שלשה תאנים בעוקץ אחד, לא יכרתו אלא העוקץ שיש בו שנים. והטעם שבוזה שקוטף את העוקץ שיש בו שלשה תאנים, מרבה בשיעורים, ואסור להרבות בשיעורים בשבת שלא לצורך, וכל שכן בעניננו, שבהדלקת המתג בשבת, גורם לו להדיק עוד נורה, שבמעשה אחד עובר על כמה איסורים, וזה אפילו יותר מריבוי שיעורים, אלא עושה כמה מלאכות במעשה אחד. (הגר"י זילברשטיין שליט"א, קובץ ווי העמודים)

חשובה לחידה פר"ש: בעריפת העגלה.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת שטיין לנשואי הבת משפחת גרודקה להולדת הבת

משפחות שוורץ - גולדמן להולדת הבן הנכד משפחת יהודה בלומנטל להכנס הבן לעול תורה ומצוות

גני הדר: משפחות רייכנברג לנשואי הבת משפחות שטרנברג-קוט (מרכז העיר) לאירועי הבן הנכד משפחת גינזבורג לאירועי הבן משפחת קרישבסקי לאירועי הבן